

УДК 378.14:616-092

СУЧАСНІ ПОГЛЯДИ НА ВИКЛАДАННЯ ПАТОФІЗІОЛОГІЇ ДЛЯ БАКАЛАВРІВ МЕДИЦИНИ

О. М. Шевченко, О. В. Ніколаєва, Л. Г. Огнева

Луганська обласна лікарня № 2

Майбутній фахівець – бакалавр медицини – повинен здобути певний обсяг знань з патологічної фізіології, який би відповідав вимогам сучасної медичної практики. Для досягнення цього запропоновано активізувати пізнавальну діяльність, об'єднати теоретичну та практичну підготовку для більш поглибленого розуміння студентами питань загальної й спеціальної патофізіології та підвищення можливості використання набутих ними знань.

CONTEMPORARY APPROACHES TO THE TEACHING OF PATHOPHYSIOLOGY FOR BACHELORS OF MEDICINE

O. M. Shevchenko, O. V. Nikolayeva, L. H. Ohnyeva

Luhansk Regional Hospital № 2

Future specialist – Bachelor of Medicine – should get a certain amount of knowledge of pathophysiology that would meet the requirements of modern medical practice. To achieve this, it is offered to intensify cognitive activities, to combine theoretical and practical training for more in-depth understanding of students on general and specific pathophysiology and increase the possibility of using their acquired knowledge.

Вступ. Майбутній фахівець – бакалавр медицини – повинен здобути певний обсяг знань з патологічної фізіології та відповідну методологічну підготовку, тому що він, окрім безпосередньої практичної роботи може виконувати педагогічну роботу [1]. Ці знання абсолютно необхідні у формуванні знань та навичок для повного сприйняття та глибокого засвоєння клінічних дисциплін і подальшої професійної діяльності, тому що Національна програма розвитку медсестринства передбачає підготовку медичної сестри-організатора й лідера сестринської справи, викладача медичного коледжу, медичну сестру загальної практики – сімейну сестру, яка буде здатна співпрацювати з родинами пацієнтів, кваліфіковано надавати допомогу пацієнтам вдома. Медсестра-бакалавр повинна досконало знати методики підготовки пацієнтів до класичних методів обстеження, бути добрим психологом у

© О. М. Шевченко, О. В. Ніколаєва, Л. Г. Огнева, 2014

розв'язанні сімейних проблем, популяризатором здорового способу життя [2].

Основна частина. Головною метою патофізіології як академічної дисципліни є вивчення найбільш загальних закономірностей походження, виникнення, розвитку, перебігу, завершення патологічних процесів, а також підготовка студентів до глибокого розуміння етіології, патогенезу клінічних процесів, принципів терапії та профілактики захворювань. Предметом вивчення є загальні закономірності, перш за все функціонального характеру, які вивчають перебіг захворювання, механізми резистентності, одужання та завершення хвороби. Абстрагуючись від деталей, патофізіологія на основі категорії передової науки висвітлює основні закономірності життєдіяльності хворого організму.

Названа мета в процесі викладання патологічної фізіології для бакалаврів реалізується шляхом опанування загальної патофізіології, патофізіології

органів і систем, щоб закласти теоретичні основи розуміння студентами-бакалаврами етіології, патогенезу та загальних закономірностей проявів хвороби [3].

Завдання даного курсу полягає в ознайомленні студентів з основними причинами та умовами виникнення захворювань; закономірностями їх розвитку, включаючи механізми порушення діяльності фізіологічних систем, органів, клітин, їх органел, і механізми формування захисно-приспосувальних реакцій; функціональними та клінічними проявами найпоширеніших патологічних процесів і хвороб, а також їх наслідками.

Дуже важлива роль належить медсестринству в перспективі реалізації соціальних, психологічних і духовних заходів, спрямованих на поліпшення якості життя пацієнтів, які страждають на невиліковні хвороби, мають обмежений прогноз життя, сприяння створенню в країні паліативної допомоги. За даними МОЗ, в Україні нині нараховують 1,5 мільйона громадян, які потребують такої допомоги [4].

У викладанні патологічної фізіології студентам-бакалаврам основну увагу приділяють функціональним та клінічним проявам найпоширеніших патологічних процесів і хвороб, а також їх наслідкам, принципам терапії та профілактики захворювань, тому що вони мають базові знання з медицини. Викладачі на лекціях та під час практичних занять акцентують увагу на складності та діалектичній єдності функції та структури, єдності ушкодження та захисно-приспосувальних процесів, а також їх мінливості на різних стадіях захворювання у різних вікових групах, особливо у пацієнтів похилого віку [5].

Формами навчання для студентів-бакалаврів є теоретичні, практичні заняття, консультації. Відокремлено теми для самостійного вивчення студентами.

Теоретичні заняття проводять у формі лекції. На них викладач дає систематизований курс основ патофізіології відповідно до програми, ілюструючи теоретичні положення за допомогою мультимедійних засобів. На лекціях викладач роз'яснює студентам основні положення розділу курсу, дає вказівки для самостійної роботи. Теоретичні заняття передують практичним [6].

При проведенні занять будь-якого типу на кафедрі використовують комп'ютерну техніку, відеофільми, таблиці, слайди, зразки препаратів.

При підготовці до практичних занять студенти користуються методичними вказівками, складеними викладачами кафедри, що дає можливість студентам-бакалаврам визначити основні положення загальної патології, роль етіологічних факторів та умов, а також реактивних властивостей організму та значення експериментального методу для патології.

Практичні заняття викладач розпочинає з визначення вихідного рівня знань студентів. Для цього проводять програмований контроль першого рівня. Інформація про ступінь підготовки студентів дозволяє вирішити питання про застосування попередніх розділів курсу. Потім викладач роз'яснює основні положення нового матеріалу. На самому занятті він може рекомендувати студентам для самостійної підготовки основну та додаткову літературу. На практичному занятті студенти під керівництвом викладача проводять експерименти на тваринах і аналізують механізми розвитку деяких патологічних процесів, вивчають фізіологічні зміни стану тварин та схематично замальовують їх у зошиті.

Для поглиблення, закріплення знань і вироблення практичних умінь студентам пропонують розв'язувати проблемні та ситуаційні задачі різної складності.

Бакалавр медицини – це поєднання теорії і клінічного досвіду [7].

При підготовці студентів-бакалаврів, які мають базові знання з медицини, велике значення приділяють позааудиторній самостійній роботі. Для проведення позааудиторної самостійної роботи на кафедрі складено методичні вказівки для студентів стосовно використання додаткового теоретичного матеріалу, виконання індивідуальних завдань, написання рефератів, проведення науково-дослідної роботи, участі у студентських науково-практичних конференціях та конференціях із практичної медицини [8].

Напрямок усієї навчально-методичної роботи на кафедрі патологічної фізіології є виховання гармонійно розвиненої особистості та досконало володіючого професійним знанням бакалавра медицини, який може застосовувати набуті знання при вивченні клінічних дисциплін, аналізувати сучасні теоретичні напрямки та концепції, планувати та проводити експериментальні дослідження та правильно оцінювати отримані результати.

Висновок. Враховуючи сучасні вимоги до бакалавра медицини, на кафедрі планують вдосконалити комплексний підхід до організації та науково-методичного забезпечення навчального процесу, складовими частинами якого будуть активізація пізнавальної діяльності,

об'єднання теоретичної та практичної підготовки для більш поглибленого розуміння питань загальної й спеціальної патофізіології та використання набутих студентами знань в подальшій практичній діяльності.

ЛІТЕРАТУРА

1. Про введення в дію стандарту вищої освіти рівня «бакалавр» напряму «Медицина»: наказ МОЗ України № 216 від 19.03.2012 р.

2. Про затвердження «Програми розвитку медсестринства України на 2005–2010 рр.»: наказ МОЗ України № 585 від 08.11.2005 р.

3. Про затвердження та введення навчальних планів за напрямом підготовки 6.120101 «Сестринська справа»: наказ МОЗ України № 503 від 10.07.2009 р.

4. Нарада з питань поліпшення підготовки молодших медичних спеціалістів і бакалаврів медицини від 06.11.2008 р.: МОЗ України.

5. Чернишенко Т. И. Актуальные вопросы оказания качественной медсестринской помощи населению / Т. И. Чернишенко / Материалы конференции, 27.05.2009 г. – Тернополь. – С. 7–11.

6. Про затвердження Положення про особливості ступеневої освіти медичного спрямування: наказ МОЗ України № 35 від 24.02.2000 р.

7. Жмыря Л. И. «Медсестра, бакалавр, магистр – разные ступени обучения» / Л. И. Жмыря / Материалы конференции, 4 ноября 2008 года. – Крым. – С. 38.

8. Баєва О. В. Менеджмент у галузі охорони здоров'я / О. В. Баєва. – К.: Центр учбової літератури, 2008. – С. 67–71.

Отримано 22.05.14